

ตามที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ : เรื่องใหญ่ ลักไก่เปลี่ยนหลักเกณฑ์ จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากเดิมจ่าย แบบถ้วนหน้า ตั้งแต่ 12 สิงหาคม ต้องมาพิสูจน์ความจน

ประเด็นชี้แจง ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140
ตอนพิเศษ 192 ง ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2566

1 การปรับแก้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ

- เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ 611/2564 ได้มีคำวินิจฉัย เรื่อง การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีความซ้ำซ้อนกับสวัสดิการอื่นว่า ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติและระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ในประเด็นคุณสมบัติผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะต้องไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการอื่นจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ อปท. นั้น ชัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และ ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ปี 2560

- กระทรวงมหาดไทยได้ปรับแก้คุณสมบัติโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ปี 2560
- เพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ได้รับอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

- ไม่กระทบต่อผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพอยู่ก่อนวันที่ ระเบียบใช้บังคับ ณ ปัจจุบัน จำนวน ประมาณ 12 ล้านคน
- ไม่ต้องไปยื่นยันตัวตนหรือ ดำเนินการเพิ่มเติมแต่อย่างใด

2 ผู้มีสิทธิรายใหม่ที่จะมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์

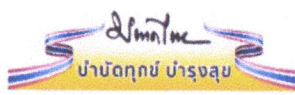
- อปท. อำนวยความสะดวกโดยแจ้งไปยังผู้มีสิทธิ หากมีความประสงค์ให้แนบเอกสารหลักฐานข้อมูลเพื่อยืนยันสิทธิไปยัง อปท.
- ผู้มีสิทธิรายใหม่จะต้องมีคุณสมบัติตาม ข้อ 6 (4) กำหนดว่าต้องเป็นผู้ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุกำหนด
- ในระหว่างที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ยังมีได้มีการกำหนดให้ใช้คุณสมบัติผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบเดิมไปพลางก่อน

3 การปรับแก้คุณสมบัติผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

- ซึ่งการแก้ไขคุณสมบัติดังกล่าวส่งผลให้มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพไม่น้อยกว่าเดิม เนื่องจากผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการจากหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ อปท. หากมีรายได้ไม่เพียงพอตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกำหนดก็สามารถขอรับเงินเบี้ยยังชีพได้อีกด้วย

4 การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

- ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ มีความเห็นตามมาตรา 11 (11) แห่ง พ.ร.บ.ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
- “เบี้ยยังชีพ” จึงไม่ใช่เงินบำนาญ แต่เป็นการช่วยเหลือตามความจำเป็นโดยไม่ต้องจ่ายในลักษณะถ้วนหน้า
- “เป็นธรรม” สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่สมควรได้รับได้

ประเด็นชี้แจง

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖

กรณีนายวิโรจน์ ลักขณาอดิศร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคก้าวไกล ได้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขหลักเกณฑ์จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ : เรื่องใหญ่ ลักไก่เปลี่ยนหลักเกณฑ์ จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากเดิมจ่ายแบบถ้วนหน้า ตั้งแต่ ๑๒ สิงหา ต้องมาพิสูจน์ความจน

คำชี้แจง

๑. การปรับระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ เนื่องจากคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่องเสร็จที่ ๖๑๑/๒๕๖๔ ได้มีคำวินิจฉัย เรื่อง การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่มีความซ้ำซ้อนกับสวัสดิการอื่น ว่า ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่กำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจะต้องไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการอื่น จากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ชัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ และไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในกรณี กระทรวงมหาดไทยได้ปรับแก้คุณสมบัติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีโอกาสได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติม โดยระเบียบดังกล่าวจะไม่กระทบต่อผู้สูงอายุที่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพอยู่ก่อนวันที่ระเบียบใช้บังคับ ซึ่งปัจจุบัน มีผู้สูงอายุรับเงินเบี้ยยังชีพกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประมาณ ๑๒ ล้านคน จะคงมีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อไปโดยไม่ต้องไปยืนยันตัวตนหรือดำเนินการเพิ่มเติมแต่อย่างใด

๒. ผู้มีสิทธิรายใหม่ที่จะมีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำนวยความสะดวกโดยแจ้งไปยังผู้มีสิทธิ หากมีความประสงค์จะรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แนบเอกสารหลักฐานข้อมูลเพื่อยืนยันสิทธิไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้มีสิทธิรายใหม่จะต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ข้อ ๖ (๔) กำหนดว่าต้องเป็นผู้ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุกำหนด (ในระหว่างที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ยังมิได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ ตามข้อ ๖ (๔) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้คุณสมบัติผู้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบเดิมไปพลางก่อน)

๓. การปรับแก้คุณสมบัติผู้มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งแก้ไขคุณสมบัติดังกล่าวส่งผลให้มีจำนวนผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพไม่น้อยกว่าเดิม เนื่องจากผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการจากหน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากมีรายได้ไม่เพียงพอตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติกำหนดก็สามารถขอรับเงินเบี้ยยังชีพได้ด้วย

๔. ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องที่ ๖๑๑/๒๕๖๔ ได้กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ มีความเห็นว่า การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ตามมาตรา ๑๑ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กล่าวคือ คำว่า “เบี้ยยังชีพ” จึงไม่ใช่เงินบำนาญ แต่เป็นการช่วยเหลือตามความจำเป็น โดยไม่ต้องจ่ายในลักษณะถ้วนหน้า และคำว่า “เป็นธรรม” สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่สมควรได้รับได้

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น
โทร ๐๒-๒๕๔๑๙๐๐๐ ต่อ ๔๑๓๓ - ๔๑๓๒

ข่าวสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

Office of the Council of State

Better Regulation
for Better Life

ชี้แจงข่าวกรณีการแก้ไขหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

ตามที่มีการนำเสนอข่าวว่าการแก้ไขหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 โดยอ้างอิงการให้ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในการเสนอแนะการแก้ไขระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่าเป็นการดำเนินการที่เกินอำนาจหน้าที่หรือไม่ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอเรียนชี้แจงว่า กรณีนี้เป็นเรื่องที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) พิจารณาหรือชอฎหมายของกรมกิจการผู้สูงอายุ เนื่องจากกรมบัญชีกลางได้มีหนังสือถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เรียกคืนเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพราะเป็นการซ้ำซ้อนกับสวัสดิการอื่น ซึ่งเห็นว่ามีอายุเกินหกสิบปี ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติรองรับสิทธิของผู้สูงอายุ ไว้ว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปี และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ และบทบัญญัติดังกล่าวอยู่ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย จึงเป็นบทบัญญัติที่รองรับสิทธิไว้โดยแจ้งชัด สำหรับเงื่อนไขเบื้องต้นที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตราดังกล่าว มีเพียงสองประการ คือ อายุเกินหกสิบปี ประการหนึ่ง และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพอีกประการหนึ่ง ดังนั้น นอกจากเกณฑ์เรื่องอายุแล้ว การไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ จึงเป็นหลักเกณฑ์สำคัญที่รัฐจะพึงตรากฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวได้ เช่น กำหนดเกณฑ์ที่จะพึงถือว่า “ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ” เป็นต้น

การที่มาตรา 11 (11) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 บัญญัติว่า การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม นั้น ต้องแปลความให้สอดคล้องกับสิทธิที่ประชาชนได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ การที่ระเบียบเดิมกำหนดไว้จึงไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการกำหนดที่มาของแหล่งรายได้โดยไม่คำนึงว่ารายได้ที่ได้รับจากหน่วยงานของรัฐมีจำนวนเท่าใด บุคคลนั้นอยู่ในฐานะ “ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ” หรือไม่ ผลของการกำหนดเช่นนี้จึงทำให้ผู้มีอายุเกินหกสิบปีทุกคนไม่ว่าจะมีฐานะร่ำรวยเพียงใดหรือมีรายได้ประจํามากมายเพียงใด ถ้าไม่เคยได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐแล้วย่อมมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนตามระเบียบทุกคน ในขณะที่ผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐแม้เพียงจำนวนเล็กน้อยโดยไม่มีรายได้อื่นอีกเลย กลับไม่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพ ผลเช่นนี้ย่อมไม่อาจถือได้ว่ามีลักษณะ “อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม” ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าวเป็นเงื่อนไขที่ขัด

หรือแย้งต่อกฎหมายและไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีข้อสังเกตว่าการกำหนดกรณีไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพว่ามีรายได้จำนวนเท่าใดนั้น อาจพิจารณาจากข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น รายได้ที่ไม่ถึงเกณฑ์ต้องเสียภาษีตามฐานข้อมูลของกรมสรรพากร หรือจำนวนรายได้ตามเส้นแบ่งความยากจนจากฐานข้อมูลของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือจำนวนเงินตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่คณะกรรมการค่าจ้างกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุสอดคล้องกับมาตรา 48 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 11 (11) และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

อนึ่ง สำหรับการที่คณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสามารถกระทำได้ตามมาตรา 7 (3) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522 เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อทราบทั่วกัน

นายพนพล เภรีฤกษ์

โฆษกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

15 สิงหาคม 2566